

Семеняка А. А.,
старший викладач
кафедри обліку підприємницької діяльності
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА ТА ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Важливим фактором пошуку резервів ефективного управління витратами є вибір методу оцінки матеріальних ресурсів при їх використанні у виробництві. Технологічні особливості молокопереробної галузі, низька тривалість зберігання готової продукції та необхідність підвищення оперативності обліку зумовлюють використання нормативного методу оцінки сировини та матеріалів при відпуску їх у виробництво. Застосування даного методу оцінки здійснюється на основі запропонованої методики розрахунку нормативної ціни на молоко, яка враховує вміст білка згідно з міжнародними і національними стандартами якості.

Враховуючи велике значення попутної продукції галузі для підвищення прибутковості підприємств пропонується методологія обліку цієї продукції на окремому рахунку та методика її оцінки за вмістом корисних речовин, що дозволяє підвищити заінтересованість підприємств у її економному використанні та дасть змогу виготовляти нові високоякісні продукти харчування.

Облік комплексних витрат молокопереробних підприємств пропонується вести в розрізі визначених облікових груп за місцями виникнення витрат, що сприятиме контролю за їх рівнем, виявленню резервів скорочення і дозволить знизити собівартість продукції. Розроблена методика розподілу комплексних витрат з використанням цехових середніх річних нормативних коефіцієнтів, що дозволяє оперативно обчислювати собівартість продукції та знизити вплив сезонних витрат на її формування. Загальновиробничі витрати в цехах, у яких переважає ручна праця, доцільно розподіляти між видами молокопродукції пропорційно сумі прямих витрат на сировину і матеріали. В автоматизованих виробництвах базою розподілу рекомендується обрати кількість машино-годин роботи устаткування. Розподіл витрат допоміжних виробництв між підрозділами основного виробництва доцільно здійснювати за методом послідовного розрахунку або методом взаємних послуг. Враховуючи те, що загальновиробничі витрати

беруть безпосередню участь у формуванні собівартості готової продукції, тобто у формуванні запасів, пропонується вести їх облік на рахунках класу 2 «Запаси».

Значну увагу в роботі підприємств необхідно приділити зведеному обліку витрат, адаптованого до особливостей молокопереробного виробництва. На основі проведених досліджень пропонується застосування на молокопереробних підприємствах напівфабрикатного варіанта зведеного нормативного обліку витрат за окремими місцями та центрами відповідальності на основі трирівневої системи АРМ бухгалтера, що дає змогу за допомогою розроблених відомостей зведеного обліку узагальнювати витрати як за видами напівфабрикатів і готової молокопродукції, так і за цехами основного виробництва, сприятиме забезпеченню збереження напівфабрикатів.

Таким чином, рекомендації і пропозиції дозволяють удосконалити організацію та методологію обліку витрат виробництва в молокопереробній галузі відповідно до ринкових умов господарювання.

Для молокопереробних підприємств пропонується використання економіко-математичної моделі визначення рецептури молокопродуктів, розробленої методики встановлення оптимального асортименту продукції на основі аналізу беззбитковості та маржинальної рентабельності виробництва окремих її видів

Враховуючи, що ефективне функціонування системи управління витратами не можливе без застосування сучасних автоматизованих систем та новітніх комп'ютерних технологій, рекомендується комплексна автоматизація управління молокопереробним підприємством на основі єдиної інтегрованої бази даних економічної інформації та трирівневої мережі АРМ фахівців. Організація виробництва при цьому стає більш ефективною та продуктивною внаслідок інтеграції ресурсів, синхронізації діяльності різних центрів відповідальності, уникненню розбіжностей між показниками, що сприяє зниженню витрат та собівартості продукції.

Результати порівняльної характеристики існуючих методів калькулювання дають змогу зробити висновок, що повністю відповідає вимогам управління витратами нормативний попередільний метод калькулювання собівартості молокопродукції, застосування якого дозволяє здійснювати оперативний контроль відхилень від норм витрат за причинами і відповідальними особами для попередження втрат і понаднормативних витрат безпосередньо в місцях їх виникнення та центрах відповідальності.

Після набуття чинності національних П(С)БО більшість підприємств відмовилися від розрахунку повної собівартості продукції, що не дозволяє ефективно управляти витратами. Необхідно обчислювати повну собівартість молокопродукції для здійснення внутрішньогосподарського контролю застосовував демпінгові чи монополізовані ціни на продукцію галузі на внутрішньому і зарубіжному ринках.

Оскільки національні стандарти бухгалтерського обліку не регламентують порядок обчислення виробничої собівартості продукції при використанні нормативного методу обліку витрат і нормативного калькулювання, необхідно застосовувати методику розрахунку фактичної виробничої собівартості на основі нормативної.

Перебудова управління молокопереробними підприємствами в умовах формування ринкових відносин потребує відповідної системи контролю, за допомогою якої виявляється фактичний стан справ у виробництві, визначаються причини різних відхилень від норм, аналізуються невикористані чи втрачені резерви та ресурси.

Література

1. *Богиня Д. Волинський Г.* Структурна перебудова економіки в умовах глобалізації та інформатизації // Економіка України. — 2001. — № 7. — С. 19.
2. *Гончарова Л. Н.* Управление агропромышленным комплексом в условиях создания интегрированных формирований // Перша Всеукраїнська конференція вчених, викладачів та практичних працівників «Розвиток фінансово-кредитної системи України в умовах ринкових трансформацій» ІЕ ТАНГ. — Вінниця, 2003. — С. 335.
3. *Окунь А. Н., Швайко Д. Ю.* Тепленицы развития рынка молочной продукции в России на современном этапе // Перша Всеукраїнська конференція вчених, викладачів та практичних працівників «Розвиток фінансово-кредитної системи України в умовах ринкових трансформацій» ІЕ ТАНГ. — Вінниця, 2003. — С. 311.
4. *Логвинов В. Г.* Тепленицы развития рынка молока // Молочная промышленность. — 2002. — № 6.
5. Тенденция роста сохранилась. Исследование российского рынка молока в 2001 году // Провиапт. — 2002. — № 1.
6. *Фокина Н. З., Степанова Б. Н.* Рынок СОМ. Лето 2002 года // Молочная промышленность. — 2002. — № 7.